

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
28. JULIJ
1993

Letnik XLVIII.
Štev. 30 (2714)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
40 tolarjev

P. b. b.

Tudi kažipotni morajo biti dvojezični!

Če na južnem Koroškem vidimo kak dvojezičen napis ob cesti, je to lahko samo krajevna tabla. V Zakonu o narodnih skupnostih pa je zapisano, da morajo biti dvojezični tudi kažipotni in druge oznake. To je pri zadnjem parlamentarnem zasedanju pred poletnim odmorom potrdil tudi minister za gospodarstvo dr. Schüssel. Do njegove izjave pa je prišlo po vprašanju parlamentarne poslanke in manjšinske referentke Zelenih Terezije Stoisićeve, ki je od ministra hotela vedeti, kako je, kar se tiče dvojezičnosti,

to z drugimi napisi poleg krajevnih tabel.

Ministrov odgovor se glasi dobesedno takole: „Ustrezno odredbi (BGBl. Nr. 306/1977) morajo vse oznake in napisi topografske narave, torej poleg krajevnih tabel tudi napisi, ki so na kažipotih in kažipotnih tablah, biti v obeh jezikih. Obvezno navodilo koroškemu deželnemu glavarju ni potrebno, ker je Uprava zveznih cest dežele Koroške z odlokom z dne 6. julija 1990 dobila navodilo, da ob potrebnih obnovitvah prometnih znakov na zveznih

cestah v smislu zakona o cestnem prometu na krajevnih tablah, kažipotnih tablah in kažipotih vse topografske oznake nadomesti dvojezično“.

A do tega na južnem Koroškem v zadnjih dveh letih še ni prišlo. Iz tega vidimo, da oblasti na Koroškem ne vidijo nobene potrebe po zamenjavi napisov.

Terezija Stoisić je svojo parlamentarno interpelacijo naslovila tudi na zveznega kanclerja Vranitzkega in ministra za državno gospodarstvo Klimo.

Ob obisku mladih, ki so v Šentjanžu spraševali o šegah in navadah, jim je Tischlerjeva mama prav rada pokazala, kako so včasih na glavah nosili k žeganju. Več o raziskovalni delavnici preberite na 3. strani.

Vojna na Balkanu je propad demokratičnih načel Zahoda

V koga naj bosanski Muslimani sploh še verjamejo. Noben zločin nad civilnim prebivalstvom ni več tako grozljiv, da bi prepričal zahodne sile, da bi morilskim vojskam stopile na prste. Vse pogosteje je slišati ocene, da je evropska dvajsetica dvignila roke in da prepušča razrešitev bosansko-hercegovaške vojne sprtim stranem, naj se same med seboj pokoljejo. Toda največje žrtve so prav nemogli prebivalci, otroci, žene, stari. Pred tem pa svet ne bi smel zatiskati oči. Pa jih. Vodja dunajskega

židovskega dokumentacijskega centra Simon Wiesental s svojim rotečim pozivom ameriškega predsedniku Billu Clintonu ni uspel. Ta je reagiral le tako, da je krivdo za stanje v BiH spet zvalil na Evropo, na Francijo in Anglijo. Zgodilo pa se ni prav nič. Zunanji minister Christopher razlaga, da je ameriška politika do Balkana v skladu z nacionalnim interesom. Tudi Amerika v primeru BiH odstopa od svojih demokratičnih načel. Navadila se je gledati kri, pohabljenje otroke, s svojo politiko celo

podpira genocid, kar v bistvu t.i. etnično čiščenje tudi je. Deklarativno največja zaščitnica človekovih pravic, zaradi katerih je bila še nedavno pripravljena tudi vojaško intervenirati, sedaj zatiska oči pred brutalnim kršenjem osnovne pravice do življenja. V skladu s svojimi nacionalnimi interesi! Posamezniki opozarjajo, da je dopuščanje zločinov propad zahodnih demokratičnih načel. To pa se mu zna krepko maščevati.

Muslimani so že zdavnaj spoznali, da jim vsako premir-

je, vsaka konferenca, vsak dogovor le škoduje. Zahod se je navadil nagrajevati agresorja. Meje tolerance med še dopustnim in povsem nesprejemljivim so že popolnoma zabrisane, načela humanosti in pravičnosti, ki so zajeta v številnih svetovnih deklaracijah in konvencijah, so poteptana. Težko jih bo spet obuditi, še težje uveljavljati. To pa je zelo nevarno. Na primeru neučinkovitosti in brezbrčnosti zahoda v balkanski krizi se učijo nacionalisti, diktatorji, ki želijo poseči po orožju. J.R.

Globašani potujejo v Ameriko in Kanado

Danes, 28. 7., sta Mešani pevski zbor „Peca“ in folklorna skupina SKD iz Globasnice odpotovala na 17-dnevno turnejo po Ameriki.

Preko velike luže bosta imela 17 nastopov (med njimi celovečerne koncerte, nastope ob raznih sprejemih in pevsko oblikovanje maš). Obiskali bo-

do med drugim Cikago, Cleveland, Toronto v Kanadi, New York, Indianapolis in Washington in se vrnili v Globasnico.

Na sobotni generalki v Globasnici so pevci in pevke pod vodstvom mag. Stanka Polzerja dokazali, da so se za turnejo kar se da vestno in dobro

pripravili in da so dostojen ambasador slovenske pesmi. Prepričani smo, da bo navdušila tudi folklorna skupina. Številnim čestitkam in željam za uspeh in dobro počutje ter da bi se srečno vrnili domov, se pridružujeta uredništvo Slovenskega Vestnika in Slovenska prosvetna zveza.

PREBERITE

str. 2:

• Pogrom proti dvojezičnim napisom na Tržaškem

str. 3:

• Navdušujoči rezultati raziskovalne delavnice

str. 4:

• Filmski projekt Govorica

str. 5:

• ženska stran O novih čarovnicah

str. 6:

• Wutte odgovarja Haberniku

str. 7:

• Slovenijo pretresajo afere

Prihranite si čas in dobro voljo za

Vestnikov izlet

od petka, 8., do nedelje, 10. oktobra na slovensko obalo

Prijave možne takoj: uprava SV-Milka Kokot ali Urška Brumnik, Tarviser Str. 16 tel.: 0463/51 43 00 40

DOMAČ VEČER NA HORICI

bo v soboto, 31. 7., ob 20.30 pri Košarju na Gori

Nastopili bodo:

„Vaščani pojo“, folklorna skupina z Jesenic in „Die fünf Gailtaler“.

Vabijo vas „Vaščani“

Namesto komentarja dr. Francija Zwittera

Ob smrti slovenskega revolucionarja Ivana Mačka-Matije

*Vi, ki boste izplavali iz potopa,
v katerem smo mi šli na dno,
ko boste govorili
o naših slabostih, spominjajte se
tudi mračnega časa,
ki ste mu ubežali.*

*Kajti mi smo šli, bolj pogosto menjaje dežele kot čevlje,
skozi razredne vojne, polni obupa,
ko je bila le krivica in nobenega odpora.*

*In ob vsem tem vemo:
tudi sovražstvo do podlosti
ti spači poteze.*

*Tudi jeza nad nepravilnostjo te ohripi. Ah, mi,
ki smo hoteli pripraviti tla za ljubeznivost,
sami nismo mogli biti ljubeznivi.*

*Ko pa vendarle pride čas,
ko bo človek človeku v pomoč,
se nas spominjajte
s potrpežljivostjo.*

(Bert Brecht: iz pesmi Za nami rojenim, v prevodu Ervina Fritza. Založba Drava, 1991)

Odstranili dvojezične napise

V preteklem tednu se je v občini Trst znova zaostrolo vprašanje o pravicah Slovencev v Italiji. Povod je dal tržaški občinski svet, ki je s svojo odločitvijo, da slovenščina ni več enakopraven uradni jezik, močno vzburl duhove.

Tržaški župan Giulio Stofieri to odločitev utemeljuje s

je v Italiji na pobudo SSK reagirale z manifestacijo pred tržaškim županstvom. Na njej so govorniki poudarili nadstrankarstvo te demonstracije, pridružili pa so se tudi simpatizerji iz italijanskih vrst, ki opozarjajo na sedanje vedno močnejše fašistične tendence v Italiji. Pred občinsko stavbo se je

Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal

tem, da javna raba slovenščine ni zakonsko predpisana. Uporaba slovenščine je bila doslej dovoljena le na osnovi 27. člena, ki pa ni državni zakon, temveč samo določilo, ki nima zakonske veljave. Župan zastopa mnenje, da naj Slovenci na Tržaškem počakajo na državni zakon, ki naj bi dovolil uporabo slovenščine na uradnih. Zanimivo pa je, da občinski svet tik pred iztekom legislativne dobe odloča o tako perečih vprašanjih. Verjetno je župan ob izidu zadnjih volitev v severni Italiji spoznal sedanji trend in želi s takimi uredbami pridobiti še nekaj glasov za naslednje volitve. Iz katerega kota, je znano.

Na to kratenje manjšinskih pravic so slovenske organizaci-

zbrala tudi peščica mladih fašističnih skrajnežev, ki so izivali mirne demonstrante. Ko pa jih je policija hotela odstraniti, so ob odhodu ranili demonstranta.

Še večji pomen pa je manifestacija dobila s tem, da so prejšnji dan na ukaz občine odstranili dvojezične topografske napise, ki jih je postavilo Koordinacijsko združenje vzhodno-kraških vasi že leta 84. S to odstranitvijo napisov, ki so bili zasebna last in postavljeni na zasebni zemlji, je občina ravnala protizakonito. Koordinacijsko združenje je občino prijavilo sodišču zaradi nedovoljenega posega na zasebna zemljišča in sklenilo, da postavi nove dvojezične krajevne table.

„Pota do manjšin v Avstriji“

Pred nedavnim je „Iniciativa leto manjšin“ na Dunaju v založbi Der Apfel izdala obširno brošuro na skoraj 250 straneh, katere namen je nemško govoreči večini in seveda pristojnim inštitucijam predstaviti avstrijske manjšine, vendar ne samo etnične, temveč tudi tiste s socialnega roba družbe. Knjiga je razdeljena na dvanajst poglavij iz manjšinskega življenja, vsebuje pa tudi množico naslovov manjšinskih organizacij in inštitucij, razporejenih po področjih.

V brošuri so obdelana sledeča poglavja: ABC prireditve, kultura, kultura in socialne iniciative, mediji,

znanstveni in raziskovalni projekti in študije, pedagogika in šole, politika, društva in organizacije, posvetovalnice, publikacije, kraji prireditve, sodelujoče in zainteresirane organizacije.

Uvod je knjigi posvetil minister za šolstvo in kulturo dr. Rudolf Scholten, v njem pa med drugim pravi: „Manjšine so vse pogosteje diskvalificirane z oznako „obrobne skupine. To pa zame ni le nevarno, temveč tudi narobe. Manjšine po mojem mnenju ne spadajo na rob družbe, temveč naj bi bile mnogo bolj v središču in v zarišču političnega, socialnega in kulturnega obravnavanja.“

Visoka brezposelnost med mladino

Dr. Peter Kaiser, poslanec v deželnem zboru, v tiskovni izjavi opozarja na zadnjo raziskavo delovnega trga, ki izkazuje, da brezposelnost med mladimi vedno bolj narašča. Trenutno je med brezposelnimi 23,1 % mladih med 15 in 24 let starosti. S tem je Koroška pri mladinski brezposelnosti znatno nad avstrijskim povprečjem.

Zaradi tega Kaiser meni, da je treba razviti nove pobude prav pri zaposlovanju mladih. Zagovarja razširitev akcije 8000, premisliti pa bi bilo potrebno tudi o izobraževanju, to pa predvsem zaradi tega, ker je kvalifikacija na delovnem trgu vse bolj pomembna in tudi podjetja imajo vedno večje potrebe po bolj izobraženih kadrih.

Kje so preljubi turisti?

Redkokatero leto smo lahko tako nemoteno vozili po koroških cestah. V poletnih mesecih smo se pogosto jezili nad kolonami voznikov z največkrat nemškimi registrskimi tablicami, ki so ogledovale se naravo ali okolico zavirali promet. V turističnih krajih je bilo parkiranih toliko avtomobilov na obeh straneh ceste, da smo se komaj prebijali skozi. Letos vsega tega skoraj ni, pač pa vsepovsod vidimo viseti zastavice z napisom Zimmer frei. Tudi avtokampi so slabo zasedeni, v gostiščih pa je vsak čas mogoče dobiti prosto mizo.

Zlati časi, ko so tujci v tem času skoraj brezupno iskali sobe, so minili. V Nemčiji vlada

gospodarska recesija, priključitev nekdanje DDR nekoč tako bogato zahodno Nemčijo izčrpa in požira ogromne milijarde mark. Davki zaposlenih so vse večji, socialni standard se znižuje. V takem položaju se tudi Nemci vse pogosteje odločajo dopust preživeti doma ali pa nekje na vzhodu, ki je v primerjavi s Koroško še vedno mnogo cenejši. Koroška se je v turistični ponudbi in tudi standardu najbolj prilagodila nemški „gospodi“. Vsi drugi turisti iz drugih dežel so bili drugorazredni. No, zdaj pa imamo Zimmer frei, Zimmer frei... Morda pa nas bo rešila spet kaka vojna v bližini ali pa morda alge?

Slovensko šolsko društvo v Celovcu

razpisuje delovno mesto

voditeljice v otroškem vrtcu v Šentprimozu

Pogoji: znanje slovenščine in nemščine, ustrezna izobrazba, veselje do dela z otroki

Pričetek dela: 1. 9. 1993

Pismene prijave poslati na:

Slovensko šolsko društvo, 9020 Celovec, Mikschallee 4 (fax: 0463/35651-11)

Reklama za ES

Koroško združenje industrijalec v zadnji tiskovni izjavi meni, da v ES taki mesni škandali, kakršne v zadnjem času doživljamo po vsej Avstriji, ne bi bili možni. Pravi, da v Avstriji obstajajo strogi zakoni, ki zagotavljajo higienično proizvodnjo živil, ne predpisujejo pa, kako je treba hrano pakirati in ali jo je mogoče večkrat pakirati. Industrijsko združenje meni, da v tem oziru v ES obstajajo strožji predpisi.

Na splošno pa združenje industrijalcev v izjavi meni, da je varstvo okolja v evropskih zakonih zagotovljeno v večji meri, prav tako pa tudi poklicna enakopravnost med spoloma.

Priprave na 50-letnico SPZZ

Jeseni bo poteklo 50 let od prvega kongresa protifašističnih žensk v Dobrničju v Sloveniji. V Ljubljani so ženska gibanja skupaj z uradom pri vladi in skupščinsko komisijo ustanovila odbor za zaznamovanje te obletnice. Obuditi želi spomin na takratne pomembne odločitve 1. kongresa, ki so bile vezane predvsem na žensko vlogo pri narodni osvoboditvi.

Ženske pa želijo v spominskem letu opozoriti tudi na današnji položaj žensk v Sloveniji, izpostaviti pa predvsem ženske probleme v družbi, ki jih nova (demokratska) družba prepočasno ali pa sploh ne rešuje. To pa so predvsem vprašanja rojstev, vzgoje in izobraževanja otrok in zaposlovanje žensk.

Svečanost ob obletnici 1. kongresa SPZZ bo 17. oktobra v zgodovinskem Dobrničju.

ZAHVALA

Po uspešni izvedbi XIV. spominskega pohoda na Komelj „Po poteh Domno-ve čete“ se iskreno zahvalujemo vsem sodelujočim. Posebno še MoPZ „Foltej Hartman“, godbama iz Liboj in Cerknice, vsem domačijam, ki so prijazno postregle pohodnike z moštom in kruhom, vsem ustanovam in podjetjem, ki so nas finančno podprla, vsem govornikom in ne nazadnje vsem pohodnikom in udeležencem spominske slovesnosti pri Cimpreu, ki so prišli od blizu in daleč, da se skupaj poklonimo spominu na čas NOB in borcev, ki so padli za obstoj slovenskega naroda in svobodo.

Odbor za pripravo in izvedbo XIV. spominskega pohoda na Komelj

Slovenska prosvetna zveza Celovec razpisuje

likovno kolonijo mladih, ki bo od 23. do 28. avgusta v Porabju na Madžarskem Na programu bo delo z glino in keramiko.

Prijavite se na SPZ, tel. 0463/514300-20

KULTURNI KOTIČEK

Priložnost za odkrivanje in spoznavanje večkulturne dediščine in sodobnosti

Zdaj in tukaj – ali, če rečem: Čas in prostor... v tem našem sodobnem planetarnem svetu nas usmerjata k novim načinom in oblikam spoznavanja zakonitosti raziskovalnega dela. To je še toliko pomembnejše za mlade. Ne le za morebitno pomoč pri njihovem poznejšem odločanju za študij in poklic, ampak predvsem za obogatitev njihove sedanje medsebojne komunikacije, tudi mednarodne, z lastnimi izkušnjami in spoznanji. Odkriti, spoznati, videti... je veliko pomembnejše od vseh mogočih, še bolje rečeno nemogočih umotvorov, ki si jih izmišljajo ali jih umetno sestavljajo t. im. „odrasli“ v razponu od politike do zagrenjeno strankarsko vpetih in razgretih posameznikov, ki ob pomoči medijev in javne komunikacije pogostokrat ustvarjajo neko umetno podobo kultur, življenjskih slogov, vsakdanjnikov. In prav za te sloge in vsakdanjike je šlo pri letošnji in upam, da tudi pri bodočih raziskovalnih delavnicah v tem bogatem večkulturnem okolju na Koroškem v Avstriji. Raziskovanje dediščine in oblik, ki imajo iz preteklosti svoje nadaljevanje tudi v sodobnosti, lahko pomeni svojevrsten izziv za mlade raziskovalce. Spoznavajo namreč načine in modele, ki jih je zgodovina že nešteto krat preverila – sedaj pa nam lahko pomenijo izhodišče tudi za sodobne oblike ustvarjanja in razmišljanja.

Torej ob dediščini ne razmišljamo več z nostalgijo in romantizmom, ampak iščemo vrednosti in sporočila za sodobnost.

Letošnja delavnica mladih iz Slovenije in Koroške je posegala na nekatera področja vsakdanjega življenja in kulture. Mladi so bili razdeljeni na sedem tematskih in s tem raziskovalnih skupin, ki so jih kot mentorice vodile študentke višjih letnikov Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Nekaterim med njimi bo to mentorstvo v raziskovalni skupini tudi izhodišče za morebitno individualno raziskavo v obliki seminarske, diplomске ali celo magistrske naloge. Zadnji čas je namreč, da tudi po tej strani presegamo take in drugačne meje in poskušamo s svojim raziskovalnim delom ali samo z raziskovalnimi poskusi sooblikovati nova spoznanja in vrednote za naš skupni sodobni vsakdan. Pogledi na večkulturno okolja so namreč lahko karseda različni, dokaj enotno pa je spoznanje, da prav taka značilnost nekega okolja pomeni njegovo posebno kakovost in duhovno bogastvo.

Prof. dr. Janez Bogataj, predstojnik Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Tekma koscev na Radišah

Čas druge košnje je tu, to je čas, ko SPD „Radiše“ vabi kosce, da naklepljejo in nabrusijo kose in se pomerijo v košnji.

In zares se je v nedeljo, 25. malega srpana zbralo pri Culeharnju v Zgornjih Rutah 120 odraslih in otrok.

Košnja naj bi bila sicer pri Šuberniku, a ker tam trava še ni zadosti zrasla, so kraj tekmovalnega preložili.

Starost tekmovalcev je bila tokrat od devet do devetdeset let. Najmlajši kosec Mihi Pisjak – Kometarjev iz Tuc, je pri mladincih zasedel izvrstno tretje mesto. Najstarejši kosec – skoraj devetdesetletni radiški župnik Ludvik Jank pa je prav tako pokazal, da prav dobro zna – sicer zunaj konkurence – zamahniti s koso.

Tekmovalnih skupin je bilo pet, in sicer:

- skupina žena
- skupina mladincev do 16 let
- skupina mož do 50 let
- skupina mož nad 50 let
- skupina gostov

Tekma se je začela. Nekateri kosci so kosili, trava je padala v redi, drugi pa so mahali s koso po travi, ki pa se le ni prav dala pokositi. Ko so vsi opravili delo, se je komisija umaknila in natančno pregledala čase posameznikov in sestavila zapo-

redje. Zatem je predsednik društva Tomaž Ogris razglasil rezultate posameznikov. Najboljši v posameznih skupinah so bili: Lizi Wrulich – Culeharnca, Aleksander Tolmaier – Podršnikov, Šimi Ogris – Tomaž, tudi najboljši kosec dneva, Rupert Wrulich-Culeharn, Johann Glboniat iz Žrelca.

Ni bistveno, da ljudje h košnji pridejo zato, da bi zmagali, temveč to, da se je udeležijo, je med drugim menil predsednik Ogris.

Zmagovalci so prejeli pokale ter razne nagrade, ki so jih podarili (po abecednem zaporedju) Delovna skupnost „Avstrijske narodnosti v SPO“, Raunjak Regina, Zavarovalnica Collonia, ZSO, Žrelski župan in podžupan – vsem tem velja najlepša hvala.

Da se udeleženci radiških prireditev ne odpravijo takoj domov, je že znano. Medtem namreč, ko so se kosci potili pri košnji, je Šimi Pichler napekel klobase na žaru, katere so po košnji postregli vsem, ki so bili lačni. Ob kapljici se je družabnost nadaljevala s kramljanjem, vmes so se slišale pesmi in viže na harmoniko. Prireditev je tudi tokrat povsem uspela.

Neži Povše

Raziskovalna delavnica v Šentjanžu in Bilčovsu:**Znanje o preteklosti in izkušnje za bodočnost**

V soboto popoldne se je pred nekdanjo šentjanško ljudsko šolo zbralo toliko ljudi kot že dolgo ne. Prišli so iz Bilčovsa, z Moščenice in domačini iz Šentjanža, pa tudi drugih obiskovalcev ni manjkalo. Vseh, posebno starejših, ni pritegnil samo napovedani nastop slovenskega popevkarja in pesmarja Andreja Šifrerja, nekateri bolj predstavitev vmesnih rezultatov raziskovalne delavnice mladih iz Ljubljane, Šentjanža in Bilčovsa. Pa tudi posloviti so se prišli od ljubih gostov iz Ljubljane, dvajseterice mladih in njihovih staršev, ki so prišli ponje. Koliko vezi se je skalo v enem tednu skupnega življenja in dela, seveda ni mogoče izmeriti, upati pa je, da bodo trdne in trajne.

Ob stojnici s šentjanškimi dobrotami je bila največja gneča

Mladi raziskovalci iz Ljubljane in domačini so v enem tednu obiskali številne družine v Šentjanžu, Bilčovsu in na Moščenici. Razdeljeni so bili v sedem skupin in vsaka je imela svoje področje raziskovanja. Z njimi so bile mentorice s strokovnim znanjem – študentke in absolventke oddelka za etnologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani – ter mentorica učiteljica. Ves teden pa je mlade spremljala tudi Romana Savnik, sekretarka Zveze prijateljev mladine Ljubljana Center.

Skupine po pet ali šest mladih so obiskale številne domačije, predvsem tiste, od katerih je bilo pričakovati, da jim bodo starejši lahko povedali kaj o nekdanjih življenjskih navadah in običajih. Zanimale so jih šege in verovanja ob rojstvu, otroške igre v Šentjanžu, postopek od ovce do volnene niti, prehrabene navade v Šentjanžu, bivalna kultura na Moščenici, stari družinski albumi ter šege in navade ob poljskih delih.

Mladi so spraševali, zapisovali, fotografirali, delali zapiske in skice in nabralo se je toliko gradiva, da ga ni bilo mogoče objaviti v biltenu, zato ga bodo ob pomoči Slovenske prosvetne zveze, kot je dejal njen tajnik Janko Malle izdali kar v brošuri. Domačini so raziskovalcem na široko odprli vrata in srca, radi so jim tešili njihovo radovednost, ob tem pa so se tudi sami vračali v svojo mladost. Polni novih spoznanj so se mladi s svojimi mentoricami vsak dan srečavali v šentjanški šoli in analizirali in urejali podatke ter se dogovarjali o delu za naslednji dan.

V soboto je bilo na dvorišču v Šentjanžu res kaj videti. Na panojih, stojnicah, v bivalnem kotičku, na travi so bili pred-

vedneži zelo prijetni, zelo so se zanimali, pri njej so bili dvakrat, potem pa so prišli še filmat. Tudi njihova mentorica Mojca je bila zelo prijetna. Razložila jim je postopek od volne do niti in akcijo ocenila za zelo dobro. Pod drevesom so sedeli starejši Šentjanščani – Tischler, Pečnik, Bošti, Hafner, pri sosednji mizi pa Šentjanščanke. Vsi so sodelovali, ali kot pripovedovalci ali kot gostitelji, in akcijo so zelo pohvalili.

Zadovoljstvo je bilo razbrati tudi z drugih obrazov. Izrazila sta ga tudi Janko Malle, tajnik Slovenske prosvetne zveze, ki je poleg etnološke vrednosti akcije poudaril tudi njen vzgojni in socializacijski pomen, ter Romana Savnikova, sekretarka ZPM. Ta se je vsem domačinom zahvalila za topel sprejem, mentoricam pa še posebej za njihov trud pri strokovnem uvajanju mladih v raziskovalno delo.

Andrej Šifrer je s svojim nastopom pritegnil predvsem mlajše obiskovalce, starejši pa so se ob odlični postrežbi, za katero so poskrbeli šentjanški društveniki, zadržali pod drevesi v prijetnem kramljanju. Ljubljanski mladinci so s svojimi starši odšli domov. Svoje gostitelje so povabili na obisk v Ljubljano. Vezi naj postanejo trdne, so ob slovesu izražali vsi. Sobotna prireditv naj ne bi bila zaključna, marveč samo vmesni dogodek v trajnem prijateljstvu in sodelovanju.

Jože Rovšek

Nekdanja otroška igra „nebo in pekel“

DOKTORJA PAVLA ZDOVCA

z vsjo prirojeno skromnostjo, vendar bistroumno pesniško, z oklepajočo rimo oblikovani odgovor na

Janka Messnerja čestitko za 60. rojstni dan, objavljeno v našem listu 14. julija 1993.

Zarobljenemu modremu „obletovanju“ pod rob: *GODOvali nekda j smo s sosedi dobre volje, češ kaj bi štel' okrogla rojstna leta, teh nalezejo se zlahka tud' teleta, če prej jih kdo ali kaj zavsema ne zakolje.*

Galerijska razstava na Celovškem sejmu 93

V okviru Celovškega sejma, ki bo potekal od 14. do 22. avgusta, bo 13 galerij in ateljejev razstavljalo dela domačih umetnikov. Uprava sejma bo v ta namen prvič izdala tudi poseben katalog. Vzporedno s tem bodo predstavili tudi nagrajene vseavstrijske akcije „Mladi

umetniki“. Med galerijami bo razstavljala tudi znana Galerija Rožek Marije Šikoronja, med ateljeji, ki bodo letos razstavljali umetniška dela iz keramike, pa najdemo tudi atelje slovenske umetnostne keramičarke Nežike Novakove iz Železne Kaple.

Jezik je duša

JANKO MESSNER

NE PADAJMO (!)

Komentator Reginald Vospernik v Nedelji 18. julija: „*Ko je Anton Slodnjak... ožigosal prav to pravdarsko slast slovenskega naroda kot neko slovensko nacionalno lastnost, je vrat na nos padel v nemilost pri tedanji slovenski oblasti.*“: ožigosati – nem. abstempeln – ni ravno lepa domača beseda, SP svetuje namesto nje š i b a t i, o b s o j a t i. Gradišnik jo tudi preganja, saj ima v Nemško-slovenskem slovarju „opečatiti“! Vprašanje je kajpada upravičeno, čigava bo nazadnje zmaga, saj – kakor se vidi – novinarji ne utegnejo izbrusiti čuta za materin (očetov) jezik... Pisec ima težave tudi z nedoločnim zaimkom „neki-a-o“, očitno je nameraval reči n e k a k o lastnost ali „eno izmed slovenskih nacionalnih lastnosti“. „*Pasti na vrat na nos*“ pa sploh ni slovensko, še toliko manj, ker ni logično: saj padeš ali na vrat ali na nos, na oboje hkrati telebniti pa skorajda ni mogoče! Kritičen bralec se čudi, da ne pogleda v Slovenski pravopis, ki to reklo sploh odsvetuje: namesto „pobegniti na vrat na nos“ naj bi Slovenci rekali: „na pete na glavo“ ali še bolj enostavno se mi zdi – p o b r i s a t i j o. Namesto kalka „pasti v nemilost“ pa bi moral zapisati, da je kar koj prišel v nemilost, ali pa se je zameril... A ker je mož po vsej podobi prezaposlen z ohranjanjem slovenskega življa v svetu, naj mu navedem na tem mestu vse nastavljene pasti iz SP, da ne bo več „padal“ vanje. Navedenih je tam vsaj en ducat: pasti komu v besedo – s e č i, v s k o č i t i, v glavo pasti na m i s e l p r i t i, danes bo padla odločitev – s e b o o d l o č i l o, na seji je padel predlog – j e b i l o p r e d l o ž e n o, očitek pade – j e i z r e č e n, hiša pade na s i n a – p r (e) i d e n a s i n a, hišo dobi s i n, pasti iz vloge – s p o z a b i t i s e, z a i t i, z m o t i t i s e, v hrbet pasti – o d z a d a j, z a h r b t n o n a p a s t i, pastiv nezavest – o m e d l e t i, pasti komu okoli vratu – v r e č i s e, o b j e t i k o g a, pasti komu v b r e m e – p r i t i k o m u n a s k r b, n a g l a v o, v o č i p a s t i – p o z o r n o s t z b u d i t i ... In še dvoje spodrsaljcev v tem komentarju: „*Tem bolj nerazumljiva je... izjava predsednika Kučana...*“, pravilno: t o l i k o m a n j r a z u m l j i v a ... Vez. „tem“ je kakor vol v iže-su povezan zmeraj s „čim“, navadno pa sta celo oba odvečna: (čim) m a n j (k o) j i h j e, (t e m) r a j š i j i h i m a m o ... „Hvaležni bomo za tozadevno pojasnilo“ – z a z a d e v n o p o j a s n i l o.

Filmski projekt Govorica

Pretekli vikend je filmska skupina Koroške dijaške zveze, film mladje, snemala za svoj najnovejši kratki film z delovnim naslovom Govorica. Že pred dvema letoma je prav ta skupina s šolskim projektom, iz katerega sta nastala dva filma: „Prvi sneg“ in „Še upanje“, dosegla velik uspeh, ne samo na Koroškem, temveč tu-

pravlja torej o družbeno tabuizirani temi. Mladenič še ne ve, ali naj se izpostavi družbenemu pritisku ali pa naj taji svojo identiteto. Scenarij pripelje v realen svet kot tudi v podzavest tega mladostnika. S tem hoče režiser bolje posredovati gledalcu karakter in notranjo vznurjenost glavnih karakterjev.

Andro Deskoski

di na različnih filmskih festivalih.

Novi film razpravlja o tabuizirani temi homoseksualnosti. Idejo za scenarij je imel mladi Štefan Hafner, ki je v teh dneh prvič vodil režijo. S kamero je upravljal Miha Dolinšek, ki kot mentor te skupine mlade spodbuja k novim projektom. Mladim ustvarjalcem je kot profesionalce v pomoč pri realizaciji njihovih projektov. Večina sodelujočih ob tem pridobiva nove izkušnje, ki jim bodo koristile pri nadaljnjih projektih.

Glavni vlogi igrata Andro Deskovski, dijak vetrinjske gimnazije, in Niko Sturm, ki je letos maturiral na slovenski gimnaziji. Oba se prvič poskušata pred kamero in sta imela ob začetku težave z identifikacijo z vlogo. Po režiserjevem mnenju sta to nalogo zadovoljivo opravila.

Film z delovnim naslovom Govorica želi prikazati težave mladostnika v razvoju do lastne identitete, ko še ne ve, ali je homoseksualen ali ne. Raz-

Ekpa je snemala v Selah – pokrajinske slike –, v Svinči vasi – posnetki iz mladostnikove sobe –, v Žitari vasi pa so posneli poroko med homoseksualcema, o kateri eden od glavnih igralcev sanja. Nadaljnji kadri pa so bili posneti v Mladinskem domu, v avli slovenske gimnazije in v gostilni Pri Joklnu v Celovcu. V celoti vsi sodelujoči menijo, da je bilo snemanje uspešno, a do končnega filma je še dolga pot. Zdaj bo sledilo delo v studiu, kjer bodo filmski material rezali in oblikovali. Premiera bo predvidoma v septembru.

Letos so načrtovani še trije dodatni filmski projekti. Prvi bo obravnaval problematiko sožitja dijakov iz Slovenije in Koroške na dvojezični trgovski akademiji. Skušal bo prikazati različnost teh dveh dijaških skupin, ki prihajajo iz povsem različnih družbenih sredin. Drugi film bo obdelal odnose med Slovenijo in Avstrijo v času vojne v Sloveniji. Scenarij skuša to problematiko obrazložiti na človeški ravni,

Snemala ekipa v celovškem Schillerparku

Štefan Hafner

Komaj 16-letni Štefan, dijak slovenske gimnazije, se te dni loteva svojega prvega večjega filmskega projekta pod šifro Govorica. Sam je napisal scenarij in bo vodil tudi režijo.

Ko se večina mladincev tvoje starosti ukvarja sama s seboj, se ti v tvojem prvem filmu lotevaš družbenokritične teme. Kako to, da se posebno zanimáš za filmski medij?

Mislím, da je pomembno, da je mladina kritična do družbe. To pa nisem samo jaz, temveč večina mladih. Za film sem se začel zanimati, ko smo pred dvema letoma v šoli snemali dva kratka filma s pomočjo Mihe Dolinšek, ki sodeluje tudi pri sedanjem projektu. Od tedaj sem se vse bolj zanimal za film, posebno pa za ozadje njegovega nastanka.

Kaj želiš z realizacijo tega filma doseči?

V prvi vrsti upam, da si bom pridobil izkušnje. Največji cilj pa bi bil gledalcem posredovati moj pogled na to tematiko. S tem pa jim ne nameravam vsiliti mojega mišljenja, temveč jih želim spodbuditi, da se sami ukvarjajo s to problematiko.

Kakšni so tvoji načrti za prihodnje?

Za sedaj upam, da nam bo uspelo uresničiti Govorico, za nadalje pa si želim pridobiti čim več izkušenj v bodočih filmskih projektih, ki jih načrtujemo z Mladjem.

Veliko uspeha in hvala za pogovor!

ko se dva srečata in zaljubita. Napisala ga je Tamara Deu, Slovenka, ki ta čas študira na Dunaju. Tretji film pa bo narejen po vsebine gledališke igre, ki jo je napisala Mateja Kert za gledališko skupino KDZ, Oder mladje. Odločili so se, da te igre ne bodo oprizorili na odru, temveč bodo posneli film. Režijo je prevzel Marjan Sticker.

Ob nastajanju takih družbenokritičnih projektov ne moremo več govoriti o neangažiranosti mladine. Starejši bodo morali uvideti, da se današnja mladina angažira na drugačen način in za druge probleme, kot je to delala prejšnja generacija.

Kje so čaravnice dvajsetega stoletja?

Pred nekako dvesto leti so ženske s posebnimi sposobnostmi, ženske, ki se niso prilagodile takratni družbi, poleg tega pa so bile še rdečelase, končale kot čaravnice na grmadah. Proti koncu dvajsetega stoletja pa se imajo nekatere ženske same za čaravnice, za varuhinje znanja o ženskosti in za tesno povezane z naravo. Nemška feministična zgodovinarica Heidi Staschen je v preteklih letih raziskovala fenomen starih in novih čarovnic in skušala najti odgovor na vprašanje: Zakaj so pred nekako dvesto leti ženske končale kot čaravnice na grmadah in kakšen pomen imajo tako imenovane „nove čaravnice“ v naši družbi?

Piše Štefka Vavti

Bistvena razlika med ženskami, ki so jih pred dvesto leti zaradi čarovništva sežgali na grmadah, in tistimi, ki se imajo danes za čaravnice, je ta, da prve sploh niso hotele biti čaravnice, da so ženske, katere so takrat mučeniško zgorele, bile povsem normalne. Vključene so bile na primer v vaško skupnost, mnogo pa so bile po poklicu „babice“ (Hebammen) ipd.

Ker je cerkev takrat domnevala, da čaravnice obstajajo, je bil njen sklep, da jih mora uničiti, ker so nevarne za obstoj (patriarhalne) družbe. Dejstvo je – takšni so zaključki znane zgodovinarke –, da so tako imenovane čaravnice veliko

vedele o naravi, naravnih silah, na primer tudi o (naravni) kontroli rojstev ipd. Znanost, predvsem pa medicina, pa je bila takrat izključno moška domena – to pa so s svojim znanjem in povezanostjo z naravo te ženske ogrožale. Prav to pa je bila tudi njihova poguba; o tem je vsaj prepričana mlada zgodovinarica.

„Nove čaravnice“ pa so se pred nekako 15 leti v Nemčiji (medtem tudi že ponekod v Avstriji) porajale iz nekaterih feminističnih struj. Prepričane so, da so ženske tesneje povezane z naravo kot moški, da so bolj odprte in sprejemljive za magične stvari ipd.

Staschenova si vzrok za to gledanje razlaga v zatiranju žensk v preteklih stoletjih, ki

jih sedaj naravnost sili, da si ustvarijo predstavo o ženskosti, ki jim daje moč, da se temu zatiranju uprejo.

Nove čaravnice torej s tistimi, ki so nekdanje gorele na grmadah, nimajo velikokaj skupnega. Danes se pojem „čaravnica“ uporablja za močne ženske, katerih se – zlasti še moški – bojijo in ki so vendarle nekako magično zapeljive. In prav za to moč in oblast, za to povezanost z naravo tem ženskam v bistvu tudi gre.

Sodobne čaravnice so torej ženske, ki so našle svoje korenine in svojo moč v svoji ženskosti in ne v prilagajanju moškim normam. Samostojne so in zavedajo se svoje ženske moči, svojih sposobnosti, so neke vrste nove feministke, ki se odklikujejo zaradi svoje tesne povezanosti z naravo. Kritiki pa menijo, da so le neke vrste „modni trend“, ki je zrasel iz ekološke ogroženosti našega planeta.

Vendar tudi kritiki ne morejo mimo dejstva, da so neke vrste nasprotna utež naši družbi, v kateri vse bolj štejejo materialne vrednote, denar in uspeh, zanemarjajo pa se idealne in naravne. Nasprotujejo torej razvoju v zadnjih desetletjih, ki je sicer privedel tako daleč, da ima posameznik vedno več, zato pa vse manj „obstaja“, ker mu družbeni pritisk jemlje vsako možnost, da bi v svojem vsakdanjiku resnično živel sebe.

Ali poznate „nove“ čaravnice?

Nekateri predstavniki slovenske narodne skupnosti menijo, da se bo slovenstvo na Koroškem ohranilo le, če se bomo izolirali od večinskega naroda in v „naših strukturah“ gojili in ohranjali slovenski jezik.

Generacija pred nami se s tem problemom še ni ukvarjala, kajti takrat so na vaseh govorili skoraj še vsi slovensko, večina starejših pa je vse življenje prebila v istem kraju in okolju in tako v svojem vsakdanjiku sploh ni potrebovala nemščine.

Z modernizacijo, ki je po drugi svetovni vojni zajela tudi

in bolj poslužujejo tudi nemščine. Časi in razmere so se v zadnjih petdesetih letih bistveno spremenile, in mislim, da se ne moremo več zapirati vase in v svoje strukture, ki so – če ne že nam, predstavnikom srednje generacije – mlajšim vsekakor že pretresne.

Prav je, da v „kulturi dvojezičnosti“ pretijo tudi nevarnosti, le-ta lahko škoduje kvaliteti slovenskega pogovornega jezika. Sestlemlnega sina, ki ta čas obiskuje dvojezični otroški vrtec v Mohorjevi, sem vprašala, zakaj tolikokrat reče kakšno nemško besedo namesto slo-

Časi in razmere se spreminjajo!

naše kraje, pa so se razmere – s tem pa tudi potrebe – na vaseh bistveno spremenile: Kmet je bil prisiljen, da si poišče delo zunaj vasi, ker samo od dohodkov od kmetijstva ni mogel več drževati družine. V večjih centrih, kjer je našel zaposlitev, se je moral posluževati nemščine, ker je okolje to od njega zahtevalo.

Pred petdesetimi leti je večina naših ljudi obiskovala le ljudsko šolo. Ta pa je bila največkrat dvojezična in v domačem kraju. Slovensčina je bila pogovorni jezik v družini, na vasi in v šoli, med prijatelji. Zdaj pa se večina Slovencev in Slovenk šola v Celovcu, v nemškem okolju in to se kar hitro pokaže pri uporabi jezika. Nemščina postaja vse bolj pogovorni jezik med otroci tudi v slovenskih oziroma dvojezičnih šolskih ustanovah. Tak razvoj, ki ga tako radi obsojamo, pa je razumljiv, če upoštevamo dejstvo, da se večina šolarjev zunaj šole giblje zgolj v nemškem okolju...

Vasi, ki so nekdanje bile povsem slovenske, so v preteklih letih postale v najboljšem primeru dvojezične, če ne že skoraj nemške. Medtem ko starejši govorijo še slovensko, je pri najmlajših „in“ le še nemščina. Prijatelji, televizija, okolje ... vse je nemško, zato ni tako čudno, da se naši otroci poleg slovenščine bolj

pa mi je odgovoril: „Ker mi slovenska ne pade v glavo!“

Sprašujem se, ali se sploh ne moremo sprijazniti s tem, da ne živimo več v slovenskem okolju (kakor morda še v naši mladosti), temveč v mešanem (ali celo že nemškem), ki je bistveno spremenilo razmere, v katerih doraščajo naši najmlajši.

Tudi pred nevarnostmi, ki prihajajo iz kota „etnične izolacije“ ne smemo zapirati oči. V času, ko „nacionalistična“ gonja v sosednji bivši Jugoslaviji terja toliko žrtev, zame izolacija od drugače govorečih, ki je največkrat tesno povezana z ustvarjanjem podob sovražnika (Feindbilder), ni in ne more biti ustrezna rešitev problema. Zbujanje (etnične) samozavesti, ki pa je tesno povezana z odprtostjo nasproti „drugemu“ – če sem res samozavestna, se mi namreč „drugega“ ni treba bati! – bi morda bilo eden prvih korakov...

Pri tem pa je treba še pripomniti, da za konstruktivne korake „našim slovenskim strukturam“ velikokrat zmanjkuje energije, ker jo potrošijo v konkurenčnem boju, kjer gre le za uveljavitev močnejšega, nikakor pa ne več za „narodov blagor“!

Boste jedle kot na dopustu?

Ta ali ona med našimi bralkami letos morda ne bo imela priložnosti, da bi preživela dopust nekje v tujini – kaj pa, če bi se „pravi dopust“ pripravile kar doma: z glasbo iz dežele vaših sanj, s pristnimi jedmi in kozarčkom vina, boste – vsaj v mislih – lažje splavale nekam na plažo v Grčiji, na morje v Franciji ali Italiji...

Grški dzadziki – za vse, ki želijo ostati zdrave in vitke

Potrebujete: veliko kumaro, česen, kislo smetano in žlico skute, sol in poper, olivno olje, nekaj črnih oliv in bel kruh.

Najprej kumaro olupite, jo prerežete in odstranite vodeni del s semenom. Oštalo zrežete

na majhne koščke. Kumaricam dodate drobno seskljan česen, čim več, tem bolje. Nato kislo smetano zamešate s skuto, vse skupaj posolite in popoprte in mešanico dodate še kumarico s česnom. Solato okrasite s črnimi olivami in olivnim oljem.

Francoski „Quiche Lorraine“ – za lačne

Potrebujete: 25 dkg moke, 12 dkg masla, 15 dkg slanine, olje, 10 dkg trdega sira, četrt litra smetane in četrt litra mleka, 3 jajca, sol, poper in muškato.

Moko, sol, mehko maslo in nekoliko vode zmešate kar z rokami v gladko testo, ki ga 30 minut hranite v hladilniku.

Medtem zrežete slanino na koščke in jo nekoliko prepečete.

S testom obložite okroglo posodo, na testo potrosite koščke slanine in strgan sir in nanju zlijete še mešanico iz smetane, mleka, jajc in začimb. Vse skupaj pečete pri 200 stopinjah približno 40 do 50 minut ali po potrebi.

Italijanski „tiramisu“ – za sladkosnede

Potrebujete: 50 dkg mascarpone (neke vrste mastne skute), 4 rumenjake, sladkor po okusu (ne preveč!), piškote, mandeljev liker, nekaj žlic mrzle močne kave, suh kakav.

Mascarpone dobro zmešate z rumenjaki in sladkorjem. Piškote pomočite najprej v mešanico likerja in kave, potem pa z njimi obložite primerno posodo, piškote pokrijete s kremo, ki ste jo pripravile, in nanjo spet položite vrsto piškotov. Nazadnje jih pokrijete s kremo in nanjo potrosite še kakav. Tiramisu za nekaj ur daste v hladilnik, da se dobro strdi.

Za katero deželo se boste torej odločile? Vseeno! Vsekakor vam želim dober tek in lep dopust (doma)!

Št.V.

Bi rade jedle, kot „kraljične“ v Franciji

TRIBUNA BRALCEV

Spoštovani starešina KSSŠD, gospod direktor ZSZ, dipl. trg. J. Habernik!

Zdi se mi potrebno, da zaradi objektivnosti razjasnim nekaj točk, ki si jih nanizal v pismu bralca v „nt“, 23. julija t. l. Dejansko sem v jubilejnem Puntu ob 70. obletnici KSSŠD zapisal, da angažma za „našo“ stvar ne občutimo več kot prirojeno dolžnost vsake/ga zagrizene/ga Slovenke/Slovenca (po geslu „Slovenci in Slovenke morajo trpeti“). S tem ni rečeno, da se je spremenila vsebina klubskega delovanja, spremenil se je pristop do problematike. Mnogo študentk in študentov slovenstva nima več za edino dobro na tem svetu, za katero se je treba od rojstva do smrti boriti. Klub je na ta način brez dvoma izgubil svojo nekdanjo vlogo. Kajti klub ni več edina politična domovina slovenskih študentk in študentov, ki se angažirajo tudi drugod, na področjih, ki z narodnostjo nimajo dosti skupnega. Zato bi bilo naivno misliti, da lahko deluje danes pod istimi pogoji kot pred 25 leti.

Meniš, da upravičeno vprašam, če je klub „morda zadnji stalinistični center v Evropi“. To ne drži; tega ne sprašujem jaz, temveč je to klubu očital časnikarski referent, ki je svojo funkcijo oddal s pismeno izjavo, da nima več časa za klubsko delo, ker bi se rad bolj posvetil svojemu študiju (taisti je nedavno v komentarju Našega tednika očital študentkam in študentom neaktivnost – čudno, čudno). Sicer pa ta očitek ni imel nič opraviti z morebitnim članstvom keke/ga sodelavke/ca kluba v KPO, kar se pri 400 članih lahko zgodi.

Pišes, da je bilo tudi pred 25 leti že nekaj nemških članov v klubu in ste imeli takrat tudi nekaj nemških predavanj ter da to ni nič novega oz. revolucionarnega. Tega tudi nisem trdil in besede „revolucionarno“ sploh nisem uporabil. Hotel sem le povedati, da je klub ta razvoj s spremembo statutov končno tudi „legaliziral“.

Svoje pismo nadaljuješ z očitkom, da se skrivamo za nadstrankarstvom ter da le-to predstavlja v KSSŠD „ugoden izgovor za lagodno brezdelje, tako da se nikjer ni treba angažirati in kljub temu stojiš nekako vzvišen nad vsem“. Vendar Te moram poučiti, da se nadstrankarstvo v KSSŠD ne nanaša na klubske cilje temveč na strankarske in dnevno-politične zadeve. Razen tega ni statutarno predpisano, kot je bilo to v času, ko si bil Ti njegov odbornik.

Če za prazno blagajno krivim Narodni svet in konzervativne politike v Ljubljani, to ne delam brez razloga. Ne pravim, da je samoumevno, da dobivamo neke subvencije iz Slovenije. vendar pričakoval bi, da se izplača obljubljena podpora. Če nam denar ne bi bil zagotovljen, bi lahko prora-

čun temu prilagodili in ne bi bili delali na kredit. Dejstvo pa je, da se je od lanskoletne podpore, namenjene koroškim Slovenkam in Slovencem, „izgubilo“ 5,7 milijona šilingov, za katere državni sekretar dr. Vencelj trdi, da so neke pri NSKS, tajnik NSKS g. Wedenig pa, da temu ni tako; bog si ga vеди, kje je resnica, če ta sploh obstaja. Vsekakor so bile v tej vsoti čisto slučajno zabojete obljubljene podpore vsem trem študentskim klubom in Glasbeni šoli, ki smo tako ostali praznih rok.

Naprednosti KSSŠD nikakor ne utemeljujem s „prejšnjo komunistično ideologijo, ki je vsepovsod že propadla“, niti z „nadstrankarstvom in neangažiranostjo“, niti s „praznino v blagajni“, niti s častnim predsednikom, ki ga Ti očitno ne maraš. Omenil sem le, da je klub napredna antifašistična organizacija in mu je zaradi tega tuj vsakršen fašizem ali drugačen totalitarizem. Pa saj menda ne boš zahteval, da se to spremeni.

Kar se tiče Janka Messnerja, ki smo ga na lanskem občnem zboru izvolili za častnega predsednika kluba, pa naslednje: očitaš mu, da je storil za Nikaragvo več kakor KSSŠD. Drži. Klub resda ni storil dosti za Nikaragvo. Mislim pa, da je to le tiskovna napaka in si mnenja, da je Janko storil premalo za klub. Spet se moram sklicevati na klubski pravilnik, po katerem za izvolitev za častnega predsednika kluba ni potrebno, da se ta angažira za klub, temveč za uresničitev klubskih ciljev. In če te poznaš – o čemer ne dvomim, saj se niso bistveno spremenili, odkar si bil Ti odbornik –, boš moral priznati, da ni boljše/ga kandidatke/a za to mesto.

Žal mi je za Tvoje negativne izkušnje v klubu, ko si pred nekaj leti prišel sem predavat. Sam se tega dogodka ne spomnim, zato domnevam, da je bil pred mojim časom. Verjemi mi, da se trudimo, da ostane to le izjema med drugimi boljše organiziranimi prireditvami, ki pa jih je omenil že tovariš Joza Picej v svojem pismu, objavljenem v SV 14. in „nt“ 16. julija t.l. Moram pa priznati, da nam je očital nekaj podobnega tudi že prominenten zastopnik nekdanje maoistične „grupe“ (verjetno misliš skupino), kateri očitaš nizek nivo.

Na koncu pisma nam še svetuješ, naj „ne kritiziramo vseprek, ampak dajemo nove ideje in pobude k vsem vprašanjem“. Moram Te razočarati. Pri vseh vprašanjih (tega sveta) Ti pri najboljši volji ne bomo mogli pomagati. V kolikor pa gre za vprašanja, ki so v okviru klubskih ciljev, pa se trudimo izdelati tudi konstruktivne predloge, s katerimi pa nam žal ne uspe vedno prodreti na Koroškem. Naj omenim le klubski predlog za neodvisen skupen časopis koroških Slovencev, o katerem si upam trditi, da je bil dobro izdelan. Nanj s Koroškega nis-

mo dobili nobenega odmeva, v pogovorih z zastopniki centralnih organizacij pa so ga te zavračale iz dneva v dan z drugimi, v mojih očeh primitivnimi, razlogi. Včasih se zares sprašujem, kdo je konstruktiven in kdo ne.

Sicer pa bi Te rad opozoril, da si kot starešina še vedno član kluba in sem na Tvoj elan, tako na gospodarskem, političnem kakor tudi na kulturnem področju, še posebej ponosen in Ti ga s svojim pisanjem ne mislim jemati. Želel pa bi si, da se poslužiš svoje članske pravice in se udeležiš občnega zbora. Tako se nama ne bo treba prerekati po časopisu.

S tovariškimi pozdravi,
Jozi Wutte

Odgovor

Spoštovani predsednik republike Slovenije!

V odgovor na pismo Vašega urada z dne 14. 7. 1993 Vam sporočam, da mi je bilo kot informacija iz tiskovne konference na Osojah dne 6. 7. 1993 na razpolago le tisto, kar so objavili koroški mediji, posebno Kleine Zeitung, dne 7. 7. 1993, ki med drugim kot Vašo pomembno ugotovitev objavlja, da je „vprašanje slovenske manjšine na Koroškem zgolj avstrijska zadeva...“.

V kolikor pri tem niste bili citirani korektno ali pa je bil Vaš odgovor iztrgan iz konteksta, bi bilo brez dvoma smotno, da zahtevate popravek ali posredujete koroški javnosti Vaše stališče, da ne bi ostal nesporazum v tem vsekakor načelnem vprašanju.

S spoštovanjem,
dr. Miran Zwitter, Celovec

Slovenski vestnik čestita!

gospo **Ani Petrač** s Komlja nad Pliberkom za 81. rojstni dan in god;
 gospo **Anči Apovnik** iz Senčnega kraja pri Pliberku za dvojni praznik;
 gospo **Marici Hutter** iz Globasnice za osebni praznik;
 trem **Poltnikovim Igorjem** z Bistrice nad Šmihelom za god in rojstni dan;
 gospo **Danici Köstenberger** za 40. rojstni dan;
 gospo **Ani Pasterk** iz Kokja za 80. rojstni dan;
 gospo **Ani Uršič** s Šajde pri Železni Kapli za 29. rojstni dan;
 gospo **Ani Osojnik** iz Železne Kaple za 60. rojstni dan in god;
 gospo **Ani Partej** iz Goselne vasi za rojstni dan in god;
 gospo **Anici Poschinger** iz Gorič za 50. rojstni dan;
 gospo **Ani Piskernik** za rojstni dan in god;
 gospo **Milenki Schlapper** iz Šentjakoba za rojstni dan;
 novoporočencema **Vidi Broman** in **Francu Danielu**. Želimo jima obilo sreče na skupni življenjski poti.

Knjižna razstava Prežihovih del

V Slovenski študijski knjižnici v Mladinskem domu
 Mikschallee 4, 9020 Celovec,
 telefon (0463) 32 385

Knjižnica posluje: pon., tor. od 10. do 18. ure
 sr., čet., pet. od 8. do 16. ure

Knjižnica bo od 2. avgusta do 3. septembra zaprta!
 Odprta bo spet v ponedeljek, 6. septembra 1993

PREŽIHOV ALBUM – uredil Tone Sušnik. – Lj. : Borec, 1983. – 263 str. : il.
KORUZA Jože **Prežihov Voranc** in boji za Koroško v letih 1918 – 1920. – Celovec : Klub Prežihov Voranc, 1981. – 59 str. – (Prežihova knjižnica : 2)
MESSNER Mirko **Prežihov Voranc und die Bauern**. – Klagenfurt/Celovec : Slovenski znanstveni inštitut, 1980. – 215 str. – (Disertacije in razprave : 4)
SUŠNIK Tone **Po Prežihovih Kotljah**. – [Ponatis]. – Ravne na Koroškem : Kulturna skupnost Ravne, 1989. – 51 str. : ilustr.
PREŽIHOV Voranc Od Kotelj do Belih vod. – V Ljubljani : Mladinska knjiga, 1975. – 209 str. – (Knjižnica Kondor : 151)
PREŽIHOV Voranc Doberdob : „vojni roman slovenskega naroda“. – Maribor : Obzorja : Lj. : Mladinska knjiga, 1980. – 503 str. – (Petdeset najlepših po izboru bralcev)
PREŽIHOV Voranc Požganica : roman iz prevratnih dni. – Maribor : Obzorja, 1981. – 455 str. – (Izbrana dela : 1)
PREŽIHOV Voranc Die Brandalm : Roman aus den Umsturtagen. – [1. Aufl.]. – Klagenfurt : Drava : Trieste : Editoriale stampa Triestina SpA, 1983. – 469 str.
PREŽIHOV Voranc Samorastniki : koroške povesti. – Lj. : Mladinska knjiga, 1978. – 265 str. : ilustr. – (Petdeset najlepših po izboru bralcev)
PREŽIHOV Voranc Wildwüchslinge/aus dem Slowenischen von Janko Messner. – [2. Aufl.]. – Klagenfurt : Drava : Trieste : Editoriale stampa Triestina SpA, 1983. – 255 str.
PREŽIHOV Voranc Solzice : spomini na Prežihovo mater. – Lj. : Mladinska knjiga, 1981. – 101 str. : barvne ilustr. – (Zbirka Zlata knjiga)
PREŽIHOV Voranc Maiglöckchen : elf Kindheitsgeschichte. – Klft. : Drava : Trieste : Editoriale stampa Triestina SpA, 1985. – 97 str.

Novi glasbeni forum Vetrinj

Julija so spet odprli glasbeni forum v Vetrinju, ki s svojimi prireditvami pomembno prispeva h kulturni podobi Koroške. Glasbeni forum je simbol za umetniško in duhovno svobodo, ki povezuje nad vse mi mejami. Posebnost vetrinjskega foruma je, da se na njem sreča mladina iz vsega sveta in skupno muzicira.

Po otvoritvi, na katero so vabili dir. Rudolf Scherzer, prof. Erwin Kropfisch in mag. Werner Überbacher, udeležila pa se je tudi prominenca iz političnega in kulturnega življenja, je bila tudi razstava Huberta

Lobniga, ob tem pa je številno občinstvo v dvorani fresk s svojim igranjem navdušil kvartet Panocha iz Prage.

Mladina k besedi!

Kreativni dnevi za napredno mladino
Kraj: Bilčovs, pri Korenu
Čas: od 26. do 28. 8. 1993

Prijave oz. nadaljnje informacije: 0463/512528-28

POLITIČNO UPRAVNA AKADEMIJA

SLOVENSKI VESTNIK Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30, 33 in 40, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
Urednika/Redakteure: Jože Rovšek, Sonja Wakounig.

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30, 33 in 40, telefaks 0463/51430071.
Zastopstvo za Slovenijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/311123.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za upokojece 280 šil.); za Slovenijo 1500 SIT.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sobota, 31. 7. 20.30	pri Košarju na Gori	„Domač večer na horici“ Sodelujejo: „Vaščani pojo“, folklorna skupina Triglav z Jesenic, „Die fünf Gaitaler“	„Vaščani pojo“
Nedelja, 1. 8.		Pohod na Obir v spomin Hermanu Veliku in Valentinu Polanšku. Ob 11. uri srečanje na vrhu, nato piknik pri Marofu	SPD „Valentin Polanšek“ na Obirskem
Torek, 3. 8. 20.30	v samostanu v Dobri vasi	Folklorni večer nast.: Folklorna skupina SPD „Trta“ iz Žitare vasi in ansambel „Rubin“	SPD „Srce“ v Dobri vasi
Petek, 6. 8. 20.30	v kulturnem domu v Šentprimožu	Koroški večer nast.: MoPZ SPD „Trta“ iz Žitare vasi, MePZ „Danica“ iz Šentprimoža, Folklorna skupina SPD „Trta“ iz Žitare vasi	SPD „Danica“
Nedelja, 8. 8. 9.30	v farni dvorani na Radišah	Farni praznik – župnik Ludvik Jank obhaja 90-letnico	farni svet
Nedelja, 8. 8. 9.30	v Kazazah	Farni praznik	farni svet
Sobota, 14. 8. 19.00	pri gostilni Loser v Šmihelu	Koncert na trgu	Občina Bistrica pri Pliberku

RAZSTAVE

CELOVEC

– Mohorjeva knjigarna – Sosed v stiski – Behzad Hadžiahmetović, Dževad Eškić in Zlatko Gorčkić odprtje v petek, 30. 7., 19.00 (do 1. 9.)

TINJE

– Dom v Tinjah – razstava del Stanka Sadjaka.

SEMISLAVČE

– Galerija Rožek-Šikoronja – razstava del Janeza Bernika (do 29. 8.)

OBZORNİK

Slovenijo pretresajo afere

Poročilo o dogajanjih v Sloveniji je bolj hvaležno začeti z zunanje-politično dejavnostjo. Na tem področju razen zapletov s Hrvaško zaenkrat ni večjih težav. Prejšnji teden je Slovenija z Evropsko skupnostjo podpisala zelo ugoden sporazum o izvozu tekstilnih izdelkov, ki slovenski tekstilni industriji pod nekaterimi pogoji na široko odpira izvoz na trg dvanajsterice, hkrati pa zagotavlja delo okrog 40.000 tekstilnim delavcem.

Minister Peterle je obiskal Ukrajino in se tam skupaj z gospodarstveniki dogo-

varjal o tesnejšem gospodarskem in trgovinskem sodelovanju, prav tako pa se je v Parizu s francoskim zunanjim ministrom Jupejem dogovoril za nadaljevanje pogovorov in podpis nekaj sporazumov med Slovenijo in Francijo v letošnji jeseni. V nedeljo je v Sloveniji končala obisk 80-članskega gospodarskega delegacije iz Rusije, s katero Slovenija navezuje kooperacijske in trgovinske odnose.

V notranje-političnem življenju pa Slovenijo pretresajo že kar nevarne afere.

Ob aferi Elan omenjajo tudi ZSZ Celovec

Parlamentarna komisija za preiskavo suma zlorabe pooblastil v petih hujših primerih se je prejšnji teden lotila zadeve Elan. Zaslišani so bili nekdanji generalni direktor Uroš Aljančič, začasni direktor v stečajnem postopku Peter Lampič in nekdanji finančni direktor Pavel Koder. Okrog financ je bil slednji najbolj zgovoren, kar je napovedal že takoj po sodnem postopku proti njemu pretekli mesec. Že tedaj je tudi omenjal črni račun Elana pri Zvezi slovenskih bank v Celovcu. Peter Lampič je dejal, da v času svojega sedemtedenskega direktorovanja nikoli ni prišel „do dna“ črnima računoma pri ZSZ v Celovcu, preko katerih je bil v letih 1988 do 1990 zabeležen promet v višini okrog 1,9 milijarde šilingov. Kljub prošnjam pa da od ZSZ ni dobil dokumentacije.

Elanov finančnik Pavel Koder pa je za dva črna računa dejal, da je nanju prihajal denar iz vseh Elanovih podjetij v tujini, nek del pa tudi od prodaje deviz. Ta pa je bil namenjen slovenski cerkvi za obnovo objektov. Šlo je za dva milijona šilingov na mesec. Za vse to sta po Kodrovih trditvah dala soglasje Dušan Šinigoj, takratni slovenski premier, in siva politična eminenca, nedavno umrli slovenski politik Ivan Maček-Matija. Iz teh črnih računov je Koder tudi dvigoval denar za plačilo pogodbenih premij tekmovalcev. Komisija je v zvezi s tema računoma sklenila, da bo od vlade zahtevala, naj avstrijskim pristojnim organom pošlje prošnjo za izročitev dokumentacije črnih računov pri ZSZ, v jesenskem roku pa bo v tej zvezi zaslišala tudi Dušana Šinigoja.

Jelinčič sodelavec SDV?

Prejšnji torek je dnevnik Delo nenadoma objavil senzacionalno vest, da je bil poslanec v državnem zboru in predsednik parlamentarnega odbora za obrambo, znani prvak Slovenske nacionalne stranke, Zmagor Jelinčič od leta 1987 do 1990 prostovoljni sodelavec takratne Službe državne varnosti. Pod tajnim imenom „Padalec“ naj bi zbiral podatke o politični emigraciji in za to od SDV prejemal tudi povrnjene potne stroške za

nekatera potovanja v tujino. Jelinčič je na to vest seveda takoj reagiral in dejal, da je bil prav toliko sodelavec ŠDV kot krščanskodemokratski prvak Lojze Peterle, kar je seveda izvalo hudo reakcijo. Dokument je ocenil za ponarejen, objavo pa za planirano akcijo njegovih političnih nasprotnikov, „da bi ga uničili“. Hkrati je stekla akcija osmih poslancev za Jelinčičevo odstranitev z mesta predsednika parlamentarnega odbora.

Sto ton orožja v Mariboru

Obrambni minister Janez Janša je prejšnjo sredo poskrbel še za eho veliko senzacionalno vest. Sklical je tiskovno konferenco in povedal, da so v skladišču mariborskega letališča našli 12 velikih zabojskih orožja, ki je bilo tja pripeljano pod oznako humanitarna pomoč. Gre za preko sto ton različnega pehotnega in tudi težkega orožja in veliko količino streliva. Vse to naj bi bilo vzhodnoevropskega izvora. V preiskovalnem postopku, ki ga je prevzelo ministrstvo za notranje zadeve, sodeluje pa tudi obrambno ministrstvo, so pripravili tri osebe, in sicer enega Avstrijca, enega Slovenca in enega osumljenca iz ene od republik nekdanje Jugoslavije. Po prvih vestih naj bi prekupčevanje orožja opravilo na Dunaju registrirano podjetje Drug-impeks, ki pa je preko svojega predstavnika v Velenju vsakršno vpletenost odločno zanimalo. V teku procesa je Janša tudi že izjavil, da so v preprodajo in tihotapstvo vpleteni nekateri slovenski politiki, kar napoveduje prvovrstno afero.

V tekočem tednu se bo zadnjič pred počitnicami na zasedanju zbral državni zbor, ki bo nedvomno razpravljati tudi o

teh aferah, bolj zagreto razpravo pa lahko pričakujemo v jesenski politični dekadi, kolikor se glave dotlej ne bodo nekoliko ohladile.

V zadevi orožja sta v ponedeljek o novih odkritjih javnost obvestila notranji minister Ivan Bizjak in šef slovenske kriminalistične službe Mitja Klavara. Zadeva se po njunih besedah vleče že iz leta 1992. Lastnik orožja je tuji državljani, ki je ta čas v priporu na Madžarskem zaradi tihotapljenja mamil. Maribor naj bi bil le vmesna postaja za poznejši prevoz v Bosno. Tovor pa je ostal v skladišču, ker so bili zabojsniki preveliki za prevoz s helikopterji.

Kljub vsemu pa je, kot kaže, bila letališka uprava o orožni seznanjena, prav tako pa tudi mariborski vodja VIS (Varnostna informativna služba). Direktorja obeh uprav, poleg njiju pa še dva sodelavca, so v ponedeljek aretirali.

Mitja Klavara pa je ob tem tudi dejal, da po vsej verjetnosti iz Maribora orožje ni odtekalo na krizna območja, kajti preveliki zabojsniki so to preprečili.

Jože Rovšek

Politično upravna akademija
razpisuje delovno mesto

tajnice/tajnika

Delovno področje izobraževalnega društva: priprava in organizacija seminarjev, tečajev, predavanj; mladinsko delo, izdaja brošur in knjig, etc.

Pogoji: Dobro obvladanje slovenščine in nemščine, zanimanje za narodnopolitično delo in organizacijske sposobnosti

Nudimo: Samostojno delo, nadaljnje izobraževanje in primerno plačo

Pismene prijave z življenjepisom pošljite do 31. julija:
PUAK, 10. Oktoberstr. 25/II, 9020 Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 28. 7. Glasbena sredo.

Večerna 21.05 – 22.00 Polka je ukazana – narodnozabavna glasba

Četrtek, 29. 7. Rož – Podjuna – Zilja.

Petek, 30. 7. Kulturna zgodovina pod lečo – Deželne in druge razstave

Sobota, 31. 7. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 1. 8.

6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (pater Roman)

18.10–19.00 Za vesel konec tedna.

Ponedeljek, 2. 8. Mladi argentinski Slovenci na Koroškem – „Rast 22“: Vzleteli so, da bi videli domovino svojih prednikov

Torek, 3. 8. Partnerski magazin

Za začetek poraz

WAC : SAK 3:1
Gol za SAK Manfred Hober

Vsake serije je enkrat konec. Tako tudi enkratne serije SAK, ki je bil 30 tekem zapovrstjo na tujih igriščih neporažen. Serijo so prekinili igralci WAC, ki so od prve minute dalje prekašali slovenske nogometne.

Po tekmi je športni vodja profesor Branko Elsner dejal: „Treba je

priznati, da je bil nasprotnik, v celoti gledano, boljši in da je zaslužen zmagal, ne glede na to, da je bil tretji zadetek dosežen iz nedovoljenega položaja. V moštvo

SAK je bilo opaziti manjšo utrujenost, igralci so bili premalo agresivni, nasprotniku so dopustili, da je razvil svojo igro. V odmoru je trener Ramšak ustrezno reagiral in motiviral igralce tako, da

so bili v drugem polčasu neprimerno boljši, vendar več kot en gol niso mogli doseči. Nasprotnik je imel v celoti več pri-

ložnosti.

Ne smemo pozabiti, da je imel SAK letos izredno kratko pavzo, skoraj nikakršnih priprav, tako da bo moštvo šele prišlo v pravo formo. Pričakovati pa je, da bo SAK tudi letos v vrhu prvenstvene lestvice.“

V šestih dneh tri tekme

V petek, 30. julija – prvenstvena tekma proti ATUS Borovlje ob 18.30 v Trnji vasi;
v nedeljo, 1. avgusta v gosteh proti Brežam ob 17.45 (trener Jagodič, igralec SAK Brdzanović);
v sredo, 4. avgusta ob 17. uri v Trnji vasi 1. kolo ÖFB pokala, SAK proti WAC. Navijači vabljeni.

„Moja naloga je le svetovalna“

Prof. Branko Elsner je z začetkom nogometne sezone 93/94 športni vodja Slovenskega atletskega kluba. Znani nogometni strokovnjak je velika pridobitev za slovenski nogomet na Koroškem.

Svojo trenersko kariero je začel pred 31. leti, ko je prenehal z aktivnim nogometom in leta 1962 postal tehnični direktor pri ljubljanski Olimpiji, nato pa je bil štiri leta njen trener.

Leta 1968 je prvič šel v Innsbruck, se leta 1971 vrnil, nato treniral nogometno društvo Slovan. V letu 1974 je ponovno šel v Innsbruck in tam ostal do leta 1977. Kot profesor za telesno vzgojo ob vsem tem nikoli ni zapustil svojega poklica. Od leta 1972 do leta 1985 je na fakulteti v Ljubljani opravljal razne funkcije, bil je štiri leta tudi dekan fakultete. Štiri leta je bil tudi predsednik Nogometne zveze Slovenije in član predsedstva NZJ. Do leta 1985 je bil tri leta selektor avstrijske reprezentance, nato štiri leta odgovoren za naraščaj pri dunajski Austriji. Leta 1992 je bil za pol leta spet trener

v Innsbrucku, kjer se je poškodoval, bil dvakrat operiran na hrbtenici in se zato odločil, da trenerskega poklica ne bo več opravljal.

Sedaj je vodja vseh slovenskih nogometnih reprezentanc. Poleg tega pa se je odločil, da svetovalno pomaga Slovenskemu atletskemu klubu.

Prof. Elsner, kako dolgo že poznate SAK?

Prve kontakte sem navezal že leta 1977/78, ko sem bil trener Olimpije in smo igrali tudi proti SAK. Ko sem bil kot trener v Avstriji, sem pot SAK več ali manj spremljal, v zadnjem letu v Innsbrucku pa sem se pri Milanu Oražetu poznal o njegovih igrah.

Letošnje moštvo sem videl v pripravljalni tek-

mi proti Svobodi iz Ljubljane, kjer se mi je v celoti zdelo še kar v redu, opazil pa sem, da delajo taktične napake.

Kakšna je vaša naloga?

Glede na mojo skromno prisotnost pri SAK; dogovorili smo se za tri do štiri obiske mesečno, bo moja naloga v tem, da bom skupaj s kolegom Ramšakom analiziral tekme in na osnovi tega svetoval glede taktičnih razporeditev.

Neposredno ne namevate poseči v tekme?

Ne, to je stvar trenerja, po tekmi pa se lahko pogovoriva, lahko mu svetujem.

Hvala za pogovor

Bilčovs edini v podligi

V podligi vzhod je Bilčovs ostal naš edini predstavnik. Preteklo sezono je končal na tretjem mestu in to je cilj kluba tudi za prihodnjo sezono. Trener Sigi Hober, ki ne namerava več obuti nogometnih čevljev, se za-

veda, da bodo po uspešni sezoni 92/93 pričakovana letos večja, s tem pa se mora moštvo šele sprijazniti. Z novimi igralci in z že dobro uigranim moštvom pa upa, da se bodo tudi v novi sezoni lahko pokazali v najboljši luči.

ZA NAŠE PLANINCE

Svinška planina

Svinška planina med Labotsko dolino na vzhodu in dolino Görtschitztal na zahodu se kot širok gorski hrbet razteza od Drave oz. Velikovca proti severu do pogorja Seetaler Alpe.

Nad gozdno mejo Svinške planine, kot že ime pove, so same planine, kjer se poleti pase živina, pozimi pa se smučajo (smučarski center Klippitztörl), posebnost Svinške planine pa so bele skalnate tvorbe, ki se dvigajo iz zelenih pašnikov in ki jih domačini pravijo Peči. Na nekaterih so postavili križe in jih tako napravili še bolj privlačne za številne turiste.

Svinška planina je zelo staro gorstvo. Skupno s Krškimi alpami (Gurktaler Alpen) in drugimi gorami na vzhodu je starejša kot mnogo višje Alpe. Po geološkem sestavu in

pa tudi na pogled je podobna Pohorju v Sloveniji, le da je to precej nižje. Najvišji vrh Svinške planine Ladinger Spitz (ime od vasi Ladine) doseže 2079 metrov višine. Skupno je v tej gorski skupini kar devet vrhov z nad 2000 metrov višine, medtem ko jih ima njegov nekolično višji vzhodni sosed Golc (Golica, Korica), nemško Koralpe, z vrhom Speikkogel (62140 m) samo šest. Najbolj zanimiv kraj južnega predela Svinške planine so Djekše/Diex, ki slovijo kot najbolj sončen kraj Koroške. Vas leži na 1152 metrov višine. Ponaša se s cervkviyo z dvojnimi zvonicami in dobro ohranjenim obrambnim zidom ter seveda tudi z izredno lepim razgledom proti jugu na Karavanke ter Kamniške in Savinjske Alpe. Vse to je

pripomoglo, da so Djekše danes turistično privlačno kraj.

Ime Svinška planina izvira iz imena svinec, ki so

Piše Lubo Urbajs

ga nekaj kopali na tem območju. Naši nemški sosede so to ime napačno prevedli, češ da pride od besede svinja, nemško die Sau. No, in tako je nastalo ime Saualm (Svinjska planina). Tudi

Na vrhu Svinške planine

že omenjene peči, domači izraz za skale, so narobe prevedli v Öfen (peči za kurjenje). Teh je kar precej na Svinški planini – Sapotnigofen, Sauofen, Sternerofen itd. Kako neresno so nekoč ponemčevali domača gorska imena, je še primer imena gore Črna prst v Julijskih Alpah, ki so jo prekrstili v Schwarzfinger. Takšnih in podobnih nesmislov najdemo v našem gorskem in krajevem imenoslovju kar precej.

Dostop na Ladinger Spitz je za nas iz južne Koroške najbolj zanimiv z Djekš, kamor iz Velikovca vodi lepa asfaltna cesta. Od tod se lahko še naprej peljemo do 8 kilometrov oddaljene prevala Wolftratten (1387 m) in si tako prihranimo dobro uro hoje (najprej 3 kilometre po asfaltni cesti v smeri Knežal/Grafenburg, potem levo proti severu še 5 kilometrov po gozdni cesti). Wolftratten je tudi razpotje – na zahod v Eberstein/Svinec (rampa) in na jugovzhod Gre-

ODBOJKA

Sto odbojkarjev na turnirju v Škofičah

Na odbojkarskem turnirju v Škofičah se je v soboto in nedeljo pomerilo preko 100 odbojkarjev v mešanih ekipah ter tudi skupine naraščajnikov iz Avstrije, Slovenije in Italije.

Zmagali sta ekipi FKK Markus & Co in Sabotnik, tretji so bili Gumi-

bärli (Beljak, Italija), četrto mesto pa je osvojila ekipa Muta I. Škofiški ekipi sta osvojili 10. in 15. mesto.

Med naraščajniki so bili najboljši igralci Natisone iz Italije, drugi so bili škofiški dečki, tretja pa škofiška dekleta.

Škofiški odbojkarji so letos nastopili že z dvema ekipama odraslih in tremi ekipami naraščajnikov.

ŠK Dob v Sloveniji

Letos vigredi je Slovenska športna zveza vzpostavila stike za predstavni turnir uspešnega odbojkarskega kluba SK Aich/Dob v Sloveniji.

Odbojkarski klub Brezovica pri Ljubljani je namreč povabil Dobljane na prijateljski turnir. Ob tej priložnosti pa ni prišlo

samo do tekmovanja, ampak tudi do utrditve kontaktov.

Prav tako se je SŠZ povezala z odbojkarskim klubom Salonit, ki tekmuje v evropskem pokalu. Srečanje s tem uspešnim klubom naj bi potekalo letos jeseni na Koroškem.

binj/Griffen.

Od tu naprej je treba peš. Po eni uri hoje skozi senčast gozd se na gozdni meji odpre lep pogled na zelene pašnike in na že omenjene bele peči/Öfen. Po markirani poti, ki jo skoraj do vrha Svinške

planine spremljajo plotovi z bodečo žico, hodiš še pičli dve uri. Vrh sam pa zagledaš šele, ko si tik pred njim. Vrh nikakor ne zasluži laskavega imena Spitz, ker gre za skoro vodoravno mesto z močnim križem.

Nazaj k preprosti koči

Novi strogi zakoni proti onesnaževanju vode in vse dražje odstranjevanje odpadkov upravljalce planinskih koč silijo v to, da bodo planinske postojanke spet bolj preproste in bolj smiselno vodene.

„Nazaj k preprosti koči“ postaja vodilo današnjega časa. S tem v zvezi so spet na primer zanimiva suha stranišča (brez splakovanja), takšna na štrbunk, katerih „vsebino“ sedaj z raznimi razkrojilnimi sredstvi že predelajo v dragocen kompost. Tudi organskih odpadkov več ne oddajajo na deponije, marveč jih koristno uporabljajo v koči za krmljenje puranov ali rejo prašičev.

Absolventa Visoke agronomske šole sta s

svojima diplomskima nalogama dokazala, da smetnjaki še povečujejo količino odpadkov, ker ljudi spodbujajo, da se jih poslužujejo. Brez njih so danes ljudje že tako osveščeni, da odpadkov ne bi več odmetavali, marveč jih odnesli s seboj v dolino. Namesto smetnjakov, trdita absolventa, je pametneje namestiti opozorila za varovanje okolja.

Če bi se ravnali po navedenih navodilih, bi vsekakor izboljšali ekološko stanje in si hkrati prihranili denar za ureditev čistilnih naprav. Torej nekoliko manj udobja, zato pa bolj zdravo in čisto okolje. Ideja „Nazaj k preprosti koči“ je torej uresničljiva.